

## *SPLOŠNO*

### **1 - Ali nameravate obrniti trend desetletij postopnega krčenja delavskih in socialnih pravic? Če da, kako? Če ne, zakaj ne?**

V vladnih mandatih stranke SDS do krčenja delavskih in socialnih pravic ni prihajalo, ravno nasprotno: v mandatu te vlade se je zvišala višina denarne socialne pomoči, zvišala se je zagotovljena pokojnina in minimalna starostna pokojnina, zvišal se je odmerni odstotek za invalidsko pokojnino, poskrbeli smo za večkratno redno in izredno (odprava 8,5% primanjkljaja zaradi ZUJF) uskladite pokojnin, poskrbeli smo za kmečke upokojence in poskrbeli, in uredili, da se dokupljena delovna doba šteje kot pokojninska. Poskrbeli smo za to, da se otroški dodatek, ki ga starš, ki preživlja otroka, dejansko ne prejema, ne všteta v osnovo za odmero denarne socialne pomoči in ne upošteva pri upravičenosti do državne štipendije. Za pridobitev nadomestila otroškega dodatka smo poenostavili postopek dokazovanja, de facto smo izenačili urno psotavko študentskega dela z delom upokojencev, v času korone poskrbeli za nadomestila delavcem in samozaposlenim, ki so zaradi COVID-19 situacije ostali brez dela oziroma brez prihodkov, uvedli brezplačni javni prevoz za upokojence, turistične bone za vse kategorije zaposlenih in upokojencev, energetske vavčerje, digitalne bone in še bi lahko naštevali. Po volitvah nameravamo zagotoviti bolj pregleden in pravičen socialni sistem, uvesti državno pokojnino in razvojno kapico, štipendirati deficitarne poklice, spodbujati vseživljenjsko učenje in mentorske sheme, poenostaviti sistem dodeljevanja socialnih transferjev in vzpostaviti preglednost, reorganizirati in administrativno razbremeniti institucije socialnega varstva; pripraviti načrt odprave arhitekturnih ovir za invalide, vzpostaviti večji nadzor za preprečevanje zlorab pri delovanju invalidskih podjetij in preučiti možnosti za zmanjšanje obveznosti delodajalcev v kvotnem sistemu. Skratka, v SDS tudi v bodoče načrtujemo razvoj na področju delavskih in socialnih pravic, zato o njihovem krčenju ne more biti govora.

## *DELO*

### **2 - Ali boste preprečili zlorabe na področju agencijskega dela (npr. napotitve za nedoločen čas, neenak delovni položaj agencijskih delavcev)? Če da, kako?**

DA. Poostri bomo inšpekcijski nadzor nad agencijami, ki se ukvarjajo s posredovanjem dela, težavo pa je treba urediti tudi sistemsko, torej z ustreznimi zakonodajnimi spremembami.

### **3 - Ali boste določili minimalno plačo kot najnižjo osnovno plačo?**

Minimalna plača je najnižja z zakonom predpisana plača, ki jo lahko prejema delavec, če pri delodajalcu v Republiki Sloveniji dela polni delovni čas. Višina minimalne plače se določa na podlagi pravil, ki so določena z Zakonom o minimalni plači. Osnovna plača pa predstavlja fiksni del plače in se določi glede na zahtevnost dela, za katerega je delavec sklenil pogodbo o zaposlitvi. Pri osnovni plači gre za poseganje v materijo, ki je predmet urejanja na bilatarni ravni, med delodajalci in sindikati, zato minimalne in osnovne plače ni mogoče enačiti.

### **4 - Ali boste zagotovili javno objavo vseh delodajalcev ki kršijo delovno in socialno zakonodajo?**

DA. Vzpostaviti nameravamo e-portal po vzoru že obstoječega portala stop-neplačniki.

### **5 - Ali boste podprli takojšen pričetek »in-sourcinga«, torej prenosa osnovnih dejavnosti v javnem sektorju iz zunanjih izvajalcev nazaj v javni sektor?**

V SDS »in-sourcing« vsekakor podpiramo, vendar se zavedamo, da brez reorganizacije sistema javnih uslužbencev le-ta ne bo izvedljiv. Za uspešno izvedbo »in-sourcinga« mora

javni sektor namreč razpolagati s strokovnjaki, ki bodo tze osnovne dejavnosti sposobni opravljati z enako oziroma večjo učinkovitostjo, kot dosedanji zunanji izvajalci.

**6 - Ali boste podprli vključitev dela prek pogodb civilnega prava v delovnopravno in sindikalno zakonodajo, da se delavcem zagotovi pravica do stavke in sindikalna reprezentativnost?**

Menimo, da vključitev v delovnopravno zakonodajo ni potrebna. Splošna pravila civilnega prava, ki izhajajo iz določb splošnega dela Obligacijskega zakonika se glede vprašanj pogodbe o zaposlitvi že zdaj uporabljajo subsidiarno, to je v primeru, da jih delovnopravna zakonodaja ne ureja.

**7 - Ali boste ustrezno uredili način in višino plačila pri netipičnih oblikah dela? Če da, kako? Če ne, zakaj ne?**

Vzpostavitev enakih pravic in obveznosti vseh pogodbenih strank ne glede na vrsto pogodb bi odvrčala tako delodajalce kot zaposlene od iskanja možnosti za ugodnejšo davčno obravnavo ali od izogibanja izpolnjevanja pravic zaposlenih, kar bi zmanjšalo prekarno zaposlovanje. V sedanjih razmerah bi k zmanjševanju prekarosti in drugih atipičnih oblik dela pripomoglo znižanje obremenitev in obveznosti delodajalcev v primeru zaposlovanja za nedoločen čas. V SDS se zavzemamo za ureditev tega področja, kar nameravamo doseči s spremembo področne zakonodaje, soglasjem socialnih partnerjev in stanovskih organizacij kot npr. ŠOS.

**8 - Ali boste podprli spodbudo pri uveljavljanju statusa ekonomsko odvisne osebe in dvig cene ekonomsko odvisnih oseb na primerljivo raven z zaposlenimi?**

Da. V primeru ekonomsko odvisnega razmerja gre po našem mnenju za zlorabo veljavne zakonodaje, saj Zakon o delovnih razmerjih jasno določa merila za sklenitev delovnega razmerja. V tem primeru bi morale svoje delo opraviti inšpekcijske službe. Absurdno je, da država celo s subvencioniranjem spodbuja samozaposlovanje, ki ga velikokrat izkoristijo predvsem podjetja, da delavce iz svoje plačilne liste preselijo na s.p.-je in posledično postanejo prekarci. Prav gotovo bi bilo izogibanja zaposlitvam za nedoločen čas manj, če bi bili predpisi za delodajalce manj zavezujoči. Visoke dajatve, predvsem pa obveznosti v zvezi z ostalimi stroški dela od povračil potnih stroškov, prehrane, odpravnin, do dopustov in bolniških odsotnosti, silijo delodajalce k iskanju alternativnega zaposlovanja. Ker tako obvezujoča zakonodaja spodbuja prekarno delo, je njena sprememba nujna. Zakon mora nuditi ustrezno zaščito zaposlenim, vendar mora biti ta sorazmerna, sicer pride do ravno nasprotnega učinka.

V Slovenski demokratični stranki zato verjamemo, da v času gospodarske rasti in polne zaposlenosti ni nobenega razloga za prekarne zaposlitve.

**9 - Ali boste podprli prilagoditev postopka ugotavljanja prikritega delovnega razmerja na način, ki bi bo razširil skupino tistih, ki trenutno zaradi omejitev v inšpekcijskem postopku ne prejmejo pogodbe o zaposlitvi?**

Da.

**10 - Ali boste podprli zaostritev pravil pri javnem naročanju?**

DA. V v mandatu te vlade smo z ZJN-B že dosegli dvig mejnih vrednosti za uporabo ZJN-3 na splošnem področju (namesto 20.000 za blago/storitve na 40.000 in za gradnje iz 40.000 na 80.000) in uvedli možnost izvedbe nacionalnega postopka naročila male vrednosti do EU pragov (do 5.350.000 evrov sedaj tudi pri gradnjah). V skladu s potrebami prakse, bomo tudi v bodoče sprejemali zakonodajne spremembe oziroma zaostritve kjer in kolikor se bo to pokazalo za potrebno in smotno.

### **11 - Ali boste podprli okrepitev inšpektorata za delo?**

DA. Menimo, da je predvsem nadzor nad izvajanjem atipičnih oblik dela treba poostri in po potrebi tudi zakonsko nadgraditi in po potrebi ustrezno modificirati. V SDS bomo ob porastu atipičnih oblik zaposlovanja zagotovili varno fleksibilnost za katero menimo, da je v Sloveniji prevečkrat odsotna.

### *SOCIALA*

### **12 - Ali boste zagotovili ustrezno višino minimalnih življenjskih stroškov in njihovo redno letno usklajevanje?**

Da. Že v mandatu te vlade smo poskrbeli za dvig minimalne plače, zagotovljenih pokojnin, invalidske osnove, socialnih pomoči in drugih socialnih transferjev ter otroškega dodatka. Minimalni življenjski stroški se usklajujejo z rastjo cen osnovnih življenjskih potrebščin. Prav tako se znesek minimalne plače v skladu z zakonom vsako leto uskladi najmanj z rastjo cen življenjskih potrebščin.

### **13 - Ali boste zagotovili pravico do varstvenega dodatka samo glede na dohodek?**

Menimo, da so veljavni pogoji za zagotovitev pravice do varstvenega dodatka (državljanstvo in stalno prebivališče v RS oz. dovoljenje za stalno prebivanje v RS in status trajno nezaposljive osebe ali osebe trajno nezmožne za delo ali osebe starejše od 63/65 let, cenzus in nezmožnost vplivanja na okoliščine ki posamezniku preprečujejo, da si sam zagotovi socialno varnost) ustrezni.

### **14 - Ali boste podprli kritje nadomestila za bolniško odsotnost za samozaposlene iz javnih sredstev najmanj nekaj dni od začetka ali že od prvega dne bolniške odsotnosti? Kako se opredeljujete do predloga za ureditev bolniškega staleža samozaposlenih, oblikovanega leta 2020 v sodelovanju med Gibanjem za dostojno delo in socialno družbo ter Filozofsko fakulteto UL?**

Ne. Za točen odgovor vas prosimo, da opredelite za kakšen predlog gre. Priloženo gradivo je, žal, preobsežno.

### **15 - Ali boste podprli progresivno odmero prispevkov samozaposlenih?**

Menimo da je progresivna odmera prispevkov s.p. do določene mere že zagotovljena in sicer preko različnih oblik samozaposlitev, ki so obdavčene v odvisnosti od prihodkov na letni ravni. Tak primer sta npr. dopolnilna dejavnost (popoldanski s.p.) in osebno dopolnilno delo.

### *ZDRAVSTVO*

### **16 - Ali boste ukinili dopolnilno zdravstveno zavarovanje? Če ne, zakaj?**

V Slovenski demokratični stranki ne podpiramo ukinitve dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja, ampak se zavzemamo za njegovo preoblikovanje. Sedanja dopolnilna prostovoljna zdravstvena zavarovanja se zakonsko preoblikujejo v obvezna vzajemna pogodbeno zdravstvena zavarovanja. Zavarovalnice ponudijo zavarovancem zavarovanje za storitve celotnega paketa košarice B in z njimi sklenejo ustrezne zavarovalne pogodbe. Vsebinsko košarice B določi stroka, ustrezen pravni akt sprejme zakonodajalec. Zavarovalnice lahko ponudijo tudi nadstandardna prostovoljna zavarovanja, prav tako pa tudi bonuse in maluse glede na vlaganje posameznika v lastno zdravje.

**17 - Ali boste zagotovili ustrezno število družinskih zdravnikov v javnih zdravstvenih zavodih brez širjenja koncesij zasebnikom?**

Pomembno je, da družinske zdravnike pridobimo s stimulativnim pristopom glede specializacije, nagrajevanjem v ruralnih ambulantah, razbremenitvijo administrativnih bremen. Statusna oblika zdravnika je manj pomembna.

**18 - Ali boste na seznam poklicnih bolezni uvrstili poklice, kot so recimo čistilke in proizvodni delavci ter drugi delavci v dejavnostih z visoko fizično intenzivnostjo dela?**

Pomembno je izboljšati delovne pogoje na vseh delovnih mestih, izvajati preventivo na delovnih mestih in pomembna je krepitev Medicine dela, prometa in športa, ki mora bolj preverjati delovišča.

*INVALIDI*

**19 - Ali boste delovnim invalidom zagotovili ustrezno pravno, socialno in ekonomsko varstvo? Če da, kako?**

Da. Ureditev statusa invalidov in znotraj te kategorije še posebej delovnih invalidov je ena od programskih prioritete stranke SDS. SDS že od ustanovitve dalje posebno pozornost posveča invalidnim osebam, v tem mandatu smo zvišali invalidnine, zvišali odmerni odstotek za invalidske pokojnine in priznali nadomestila za invalidnost tistim, ki v času rednega šolanja med 18. in 26. letom po Zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih niso imeli priznane te pravice in so jo pridobili šele po šolanju. V naslednjem mandatu načrtujemo pripravo načrta odprave arhitekturnih ovir za invalide, vzpostavitev večjega nadzora za preprečevanje zlorab pri delovanju invalidskih podjetij preučitev možnosti za zmanjšanje obveznosti delodajalcev v kvotnem sistemu, večjo učinkovitost programov, ki so namenjeni prilagajanju delovnih mest invalidom in iskanju novih zaposlitvenih možnosti ter sprejemanje ukrepov za izboljšanje položaja delovnih invalidov. Seveda pa v osredju naših prizadevanj še vedno ostajajo invalidske pokojnine, ki so še vedno prenizke, zato si bomo prizadevali za njihovo zvišanje, kadar in kolikor nam bo obstoječi sistem socialnega, pokojninskega in invalidskega zavarovanja to dovoljeval in omogočal.

*TUJCI*

**20 - Ali boste podprli ukinitve enoletnega obdobja po sporazumih o zaposlovanju z BiH in Srbijo, v katerem mora biti tuj delavec zaposlen pri prvem delodajalcu?**

Ne. Na ta način se preprečuje zloraba zakonodaje, olajšano pa je tudi pridobivanje dovoljenj za bivanje in združitev družine.

**21 - Ali boste podprli ukinitve zadnjih sprememb tujske zakonodaje, ki podaljšujejo obdobje združevanja družine na dve leti, zaostrejujejo dokazovanje ustreznih sredstev in uvajajo 6 mesečno periodično preverjanje zadostnih sredstev?**

Ne. Omenjeni ukrepi so bili sprejeti z namenom preprečitve izigravanja slovenske socialne zakonodaje in zakonodaje o tujcih. Najbolj problematičen del slednje je predstavljal tkim. »azil shopping«. Izjemno pogosti so bili namreč primeri, ko je bilo na istem naslovu fiktivno prijavljenih tudi več kot 100 oseb – tujcev, ki so v Sloveniji zaprosili za azil oziroma za mednarodno zaščito, na podlagi te vloge pridobili socialne pravice, nato pa so še pred vročitvijo odločbe zapustili državo in isti postopek ponovili v Republiki Avstriji, nato v Nemčiji. Na ta način so »prepotovali« kar nekaj evropskih držav in prejeli socialne

transferje iz večih držav. Posledično so podobne oziroma enake spremembe tujske zakonodaje sprejele tudi druge na ta način oškodovanedržave članice EU. Pri sprejemanju omenjenih sprememb smo posebej pazili, da le-te ne škodujejo tistim tujcem, ki imajo dejansko namero v Slovenijo priti na delo in katerim kasneje sledijo tudi njihovi družinski člani. Zaostritev glede dokazovanja znanja Slovenskega jezika ocenjujemo kot nujno potrebno, saj so večji skupnosti tujcev znotraj slovenskih mest že ogrožale uporabo slovenskega jezika, ki je po ustavi uradni jezik v Republiki Sloveniji. Prišlo je celo tako daleč, da so osnovne šole na določenih območjih izrecno zaposlovale samo učiteljice z znanjem tujega jezika, ker otroci priseljencev niso razumeli slovenskega jezika. Ocenjujemo, da so ti ukrepi ustrezni in nujno potrebni.

**22 - Ali boste podprli javno objavo seznama delodajalcev ki imajo prepoved zaposlovanja tujcev?**

Ni nam znano, da bi kdorkoli imel prepoved zaposlovanja tujcev.

*GOSPODARSTVO*

**23 - Ali boste podprli udeležbo delavcev pri upravljanju v podjetjih prek delavskega solastništva oziroma združenstva? Kako?**

V tem trenutku v slovenskem pravnem redu omenjeno tematiko že ureja zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju, ki določa načine in pogoje za sodelovanje delavcev pri upravljanju gospodarskih družb, ne glede na obliko lastnine, samostojnih podjetnikov posameznikov z najmanj 50 delavci in zadrug oziroma družb. Pravico do sodelovanja pri upravljanju uresničujejo delavci po določbah omenjenega zakona tudi v podjetjih, ki opravljajo gospodarske javne službe, v bankah in v zavarovalnicah, kadar posebnim zakonom ni drugače določeno.

**24 - Ali boste podprli zakonske prostorske pogoje za ustanovitev in delovanje podjetij (kot je to urejeno za agencije za zagotavljanje dela) z namenom pregona veriženja slamnatih podjetij?**

V Slovenski demokratični stranki se zavedamo problema veriženja slamnatih podjetij, saj je namen tovrstnega delovanja izogibanje plačilu davkov državi in prispevkov zaposlenim delavcem, s čimer izgubljammo vsi, tako gospodarstvo, kot tudi država, predvsem pa so oškodovani zaposleni v takšnih podjetjih. Za namen odprave veriženja slamnatih podjetij je bilo ministrstvo za delo določeno kot koordinator, katerega naloga je, da bo vse pristojne organe seznanilo o tematiki veriženja slamnatih podjetij in jih pozvalo k pripravi ustreznih zakonskih rešitev, s katerimi se bo zaščitilo pravice delavcev. Pomembno je omeniti, da se na nivoju Evropske komisije pripravlja nov predlog, katerega namen je učinkovito omejiti delovanje takšnih slamnatih podjetij.

**25 - Ali boste podprli določbo, da mora bodoči/nekdanji lastnik pred odsvojitvijo deleža v podjetju registrskemu sodišču predložiti poslovno dokumentacijo ki dokazuje dejansko izvajanje dejavnosti, za katero je podjetje registrirano?**

V Slovenski demokratični stranki smo mnenja, da je trenutno veljavna zakonodaja glede odsvojitve poslovnih deležev ustrezna, pristojna ministrstva pa aktivno spremljajo gospodarski razvoj tudi s tovrstnega vidika in področja.

**26 - Ali boste podprli uvedbo splošne kolektivne pogodbe za gospodarske dejavnosti, ki bi vključevala določbe za netipične oblike dela?**

V Slovenski demokratski stranki se zavedamo pomembnosti gospodarstva, saj je gospodarska rast osnova trajne blaginje Slovenije za vse njene državljane. Z najboljšimi gospodarskimi rezultati in kazalniki v zgodovini Slovenije je slovensko gospodarstvo v izredno dobri kondiciji, kar potrjuje tudi visoka zaposlenost. Morebitna uvedba splošne kolektivne pogodbe za gospodarske dejavnosti, ki bi vključevala določbe za netipične oblike dela ni ukrep, ki bi ga delodajalcem in delojemalcem vsiljevale politične stranke, ampak mora biti dogovorjen med socialnimi partnerji v okviru socialnega dialoga. V SDS bomo prvenstveno zagovarjali ukrepe, ki bodo še naprej omogočali stabilno poslovno okolje in nadaljnji gospodarski razvoj države.